

رِه خنه يِيک له سه ر "ناسیونالیزمی سیقیل" ی حه مید رِه زا جه لایی پوور

نووسه ر : محه مه دی موه فه قی

وه ر گِیر : ریناس جاف

وتاره که ی ئە م به ینه ی دوکتور حه مید رِه زا جه لایی پوور
له ژیر ناویشانی "ناسیونالیزمی سیقیل" که له ژماره ی
رۆژی 28 خه رمانانی رۆژنامه ی "شه رق" دا له چاپ درا،
هه لگری دوو ته وه ری سه ره کی بوو: یه که میان:
پاتۆلۆژی ناسیونالیزمی قه ومی و ده سته و ته کانی و
هه روه ها نرخاندن و هه لسه نگانندی کارکرد و فۆنکسیونی
ناسیونالیزمی کانی کورد له ئیرانی پیش و پاش شوړش،
ته وه ری دووه م: نووسه ر به چیکردن و داتاشینی چه مکی
ناسیونالیزمی مه ده نی وه ک تاقه ئالته رناتیف و باشتیرین
رِیکار له به رده م کورده کان و به گشتی، به مه به سستی
چاره سه ری کیشه ی که مینه کان له ئیران، که وتۆته
پیشنیاز کردن.

منیش ده مه وی سه ره تا بابه ته که ، وه به ر هه لسه نگاندن
بده م و ده س نیشانی که م و کورپییه کانی پاتۆلۆژی دیالۆگی
ناسیونالیزمی قه ومی ، بکه م .

ئیسته ش بو ئە وه ی له مه به سته که لانه ده م و تووشی
دریژدادری نه بم، به کورتی ئاماژه به و که م و کورپیانه
ده که م .

1 نووسه ری به ریز به وه پشت گوی خستنی هۆ و
هه گه ره کانی سه ره کی یان وا باشتیره بلیم هۆکاره

سه ره کييه کانی زالبوونی ده زگای ملهوری و ئوتوریتته خوازی
له ئیرانی به ر له شوپش و که مته رخه می له حاند پرؤسه ی
دیموکراسی و هه لگرتن و نه هیشتنی هه لاواردن و سته می
قه ومی و هه روه ها جی نه که وتنی په ره ی به رده وام
له ناوچه کانی کوردنشینا پاشی سه رکه وتنی شوپش،
تاوان و خه تاکه ئه خاته ئه ستوی ناسیونالیسته کانی کورد،
که چی به لای منه وه ده بی له دووی هو و هه گه ر و
هوکاره کانی دی بیت بو روونکردنه وه ی ئه و ره وشه ،
چونکه گه ر دارشتی مؤدیرن و ده زگای ده سته لاتدار
له ئیرانی پیش و پاش شوپشا، هه لس و که وتیکی
دیموکراسییانه ی ده گه ل ناسیونالیزمی قه ومی هه بایه ،
ئه م دیارده نه ته نی به و جوړه ی ئه و به ریژه به ویرانکه ر و
ناکارا و مایه ی ئاژاوه و بشیوی و ئالۆزی دایده نی ، بگره
ده یتوانی له سه ر به رفره کردن و پیش خستنی ده زگا و
ناوه نده کانی دیموکراتیک ، زور شوین دانه ر بی و
بایه خه کانی شوپشگیرانه پتر بره و پی بدات.
که چی هه ر له هه مان سه ره تاوه، مه سه له که
به له ونیکی دی ده رچوو.

2 به ریژه لایی پوور له حالیک دا ناوکه ی چه مکی
داتاشراو و چیکراوی ناسیونالیزمی مه ده نی به دیالوگی
ریفورم خوازییه وه له ئیرانا ، بریوه که یه که م : چاکسازخیوازی
ئه ویش له بارودوخیکدا، دیالوگی زال به سه ر
فه لسه فه ی ئه ده بیاتی سیاسی ئیمه دا بوو، که ئیراده که
له ده س ده سته لاتدا بوو ، ته نانه ت ئه و ئیراده و توانا
نیوه چله ش ، نه یتوانی خوئی وه ک دارشتی سیاسی، چاندی،
ئابووری و جفاکی جی بخت.

نووسه ر بۆ خۆ له باس له سه ر پاتۆلۆژی چاكسازيخوازي
ئاماژه ي به خاليكي ورد و ناسك كردوو كه ئه ويش
ديارده ي دزيوي " داژدار په روه ري " يه .

چونكه به لاي نووسه ره وه سه رده مي چاكسازيخوازي
به ردي بنه ماكه ي له سه ر پيوه ندييه كاني نيوان
" داژدار، كارگير، فه رمانبه ر " به نه ، ئيدي چلون ده كرى
دان به ناسيوناليزمي مه ده ني دا بنبي ئه ويش بي ره چاوي
هوگرييه كاني حيزبي، سياسي و گروهپي .

به لاي منه وه پيشه نكه كاني چاكسازيخوازي له كوردستانا
ويپراي بيركردنه وه له وه ده س خستني داژدار و لاگر بۆ خۆ،
ته ني ده يانتواني جه خت له سه ر ره وشى تاييه ت بكه ن و
ساپورتى بكه ن، كه به ر له هه موو شتى ئه و جوړه ره وشه
دابيني ئامانج و به رژه وه ندى و قازانجى حيزبي ئه وان بكات.
به داخه وه ناروونى و ته ماوى بوونى كه شى سياسي زال
به سه ر ئيران له لاييك و لكه كویره ي هاوكيشه ي
ده سته لات له و لاوه ، وام لى ئه كا بليم بيروكه ييكى وه ك
" ناسيوناليزمي مه ده ني " كاتى له فه لسه فه ي ميژوودا
ره نكي حه قيقه ت به خووه ده گرى كه له بيروكه ي
" كوردستاني سه ربه خۆ " نيزيك بكه ويته وه .

ويپراي خه رج هه لگربوونى وه ديهينانى بيروكه ي دووه م،
كوسپه كاني سه ر رى بۆ هه ردووك لا ، وه ك يه كن.
ئه گينا لام وا نيبه هيچ فام و بير و هزريكي ئينسانى ، بيتوو
هه ل و ده رفه تى سياسي و ديروكى بۆ هاتنه دى
ناسيوناليزمي مه ده ني، بۆ بره خسى ، نه ياريتى ده گه ل
وا بيروكه ييكى مروقانى دا بكات، ره خنه كه ي منيش
يه كه م ئه گه رپته وه بۆ ئه و دژه ره وشه ي كه به رپرز

جه لايى پوور، ناسيونايزمى قه ومى نيو ئيران بو ناسيونايزمى
مه ده نى، داده به زيتى، ته نانه ت هه ر ئه م دابه زاننده ي
داواكارىيه كانى ديموكراتىك بو خوارترين ئاستيش ، قه ت
نايه ته دى مه گين ئه وه ي هه مان فه لسه فه ي ميژوويى
يوتوپىك له وا بارودوخىكدا ده ر بكه وي كه دياره له
ره وشيكي ئه وتوشدا ئه و ده ركه وتنه پر زه حمه ت و
بگره ئه سته ميشه .

3 نووسه رى به ريز له كوٽايى وتاره كه يدا به موركى
ئه رى و په سنى نان به سه ر كارکرد و فونكسيونى
ريفورم خوازانى حكومه تى و پرشنگدار له قه له م دانى
كارنامه و ده سته و ته كانى ريفورم خوازانى كورد و
له به رامبه ر هاورپه گه زه كانى ناسيونايزمى خودا،
بانگه شه ي ئه وه ده كات كه چاكسازىخوازانى كورد
له جياتى ئه وه ي سه ر و مالى خو ، له پيناوى پرورته ي
خه يالاوى دا به خت بكه ن ، ئه يانتوانى هه تا راده ييك
كه شى زال به سه ر كوردستانا ، هه موارتر و ئاوه لاتر
بكه ن و يارمه تى دامه زران و پيك هاتنى ميديا و ده زگاي
مه ده نيش بده ن .

ئىسته ليړه دا ئه وه ي به لاي منه وه پر سه ير ده نوينى
ئه وه يه كه نووسه ر چلون بو خو وا حوكميك ده ر ئه كا؟
چونكه له رور رپونتره گه ر هه ر ئه م هه له ياسامه نده ش
به نيوه چلى خرابايه ده س هه ر ئالى و گروهپيكي دى سياسى
، گه لى باشتتر و چالاكانه تر ، خو ي ده ر ده خست.
من ليړه دا خو له قه ره ي راده ربرين و داوه ريكردن
له سه ر كارکرد و فونكسيونى چاكسازىخوازانى حكومه تى
ناده م و پاس ئه كه ومه نرخاندى كارنامه ي

چاکسازبخوازانی کورد. ئه رچی ناکری گوناح و تاوانی
مزگه ر بخه یته ئه ستوی ئاسنگه ر. به لام ئه وه ی پوونه
هه ر دووکیان وان له ژیریه ک چه تردا و هه ریه ک
سیسته م لاگرییان لیوه ده کات .

ئیسته ده مه وی عه رزی نووسه ری به ریز بکه م
هه ر ئه م چاکسازبخوازانه ی کورد که گه لی لای ئالی
ده سته لاتدار خوشه ویستن، له هه مبه ر

ناسیونالیسته کانا که دایمه رۆلی کۆسپی سه ر پئی و
ده وری میملیان گیراوه ، چییان کردووه که نووسه ر
ئه وه نده له نووسینه که یدا شاکاری ئه م تاومه وه ک
کراسه که ی عوسمان و گورزه که ی رۆسه م ،

به چاوی ئیمه ی دا ده دا و به ردی ئه و تاومه

ریفورمیست نوینه له سینگ و به رۆک ئه دا؟

باشه هه ر له ده وره ی ئه م به ناو ریفورمیستانه دا

نه بوو که چه ندین رووداوی تال و خویناوی وه ک

رووداوه که ی 3 ره شه مه ی سالی 1378 هه تاوی

له ناوچه کانی کوردنشین و هه ر وه ها به ره نگاربوونه وه

ده گه ل شادی و هه لپه رین و خویشالی کورده کان

به بوئه ی رووخانی حکومه تی به عسی ئه فله قی و

نه مانی رژیمی خوین مژی سه دام ، قه وما؟

ژماره ییکی فره ی هه ر ئه م چاکسازبخوازانه ی کورد

به ر له 2 جوژه ردان، نه ته نی له چاکسازی هه لده هاتن

بگره دژ و نه یاریشی بوون.

بو نموونه زوربه ی نوینه رانی کوردی مه جلیسی

شه شه م که پیشه نگه که یان بو خو یه ک له

گه وره یارانی پرۆسه ی چاکسازبخوازی بوو،

به هاوده ردی و له ژیر ده مامکی چاکسازخووانه وه
له هه مان حالدا ئه ندام یان سه ر به ده زگای ئه و
حیزب و پارتانه بوو که له ژیر چه تر و سیبه ری
2 جوژه ردانا بوون .

ئه وه له حالیکدایه هه ر ژماره بیک له و به ریزانه
له مه جلیسی پینجه مدا سه ر به ئالی پاریزکار و
کونسیرقاتیف بوون و بگره له وانیش توندتر.
یان گه ر پوونتر بلیم ، ده بی بیژم چاکسازخووانی
به ریزی کورد ، نه ک له به ر حه قیقه ته کانی دیرۆکی،
هه ل و مه رچی ناوچه یان خودی جه وهه ری
چاکسازخووانی، به لکو ته نیا له به ر گه یشتن به
پله و پایه بیک و خو نئیزیک کردنه وه له ده سته لاتداران،
شره په لاسه که ی دوژمنایتی ده گه ل چاکسازخووانیان
له به ر داکه ند و به رگی رازاوه ی چاکسازخووانیان
ده به رکرد!

له راستی دا ئه وه ی ویژدانی گش مرۆفیکی واقع خواز
ده هه ژینی ، نه جه وهه ری چاکسازخووانیه به لکو
هه لس و که وتی چه ن جوژه و دژ به یه کی
چاکسازخووانی کورده که چاکسازخووانی له لایان
یانی ئه رکیکی سیاسی سه ر شان و بگره ئارمانجیکی
دیرۆکی، سه رباری ئه وه ش ئه م تاومه له دووی ئه وه
بوون وه ک کیمیا و ئیکسیر خو ده رخنه ن که هه موو
شتیکی ژه نگن و مسینی خو به زیڕ و ئالتوون، بگورنه وه.
خالیکی دی نووسه ری به ریز ئاماژه ی پیداوه دانانی میدیا و په
ره پیدانی ده زگا و سه نته ره کانی مه ده نییه که
لانیکه م ئه مه یان ئه وه نده دوور له واقع و حه قیقه ت

نییه . چونکه پاشی **2 جۆزه ردان**، چه ن گوڤاری
 له بشیوه بازارى چاپه مه نی کوردستانا ، که وتته به ر چاو
 به لام له هه مبه ردا چه ن گوڤاری دی جوانه مه رگ
 کران و ئیمه ش نوژی مردومان به سه ردا خویندن و
 به دیاریانه وه گه لی گریان و پرشین گیریمان بو کردن
 وشین نامه و هونراوه ی خه ماویشمان بو هونینه وه .
 به لام ئه وه ی گه لی بایه خى هه یه ، پرسیاریکی گرینگه
 که نووسه ر به چاوپوشیکردن لی، هه موو ریگه ییکی
 کویر کردۆته وه، ئه ویش ئه ی باشه ئه وه چاکسازیخوازن نه
 بوون هه مه جۆره که ره سته ییکیان
 خرایه به ر ده س، ئه ی بو یارمه تی پرۆسه ی
 دیمۆکراسییان له کوردستان نه دا؟ ئه ی کوا له ده سیان
 هات به رگی حه قیقه ت به وه ر دروشمی
"ئیران بو هه موو ئیرانییه ک" دا بکه ن؟، کوانی پینان کرا
 ده سته لاتیکی زال که به ره نجامی به لای نووسه ره وه
 کارکرد و فونکسیونى ناشاره زایانه ی ناسیونالیسته
 کورده کان بوو، کز بکه ن یان ته نانه ت بکه ونه
 پیش خستنی ناوچه کانی کوردنشین و له و ناوچانه دا
 جیاوازی و هه لاواردن ، بنه بر بکه ن یان لانیکه م
 که می بکه نه وه ؟
 ئه وه له حالیکدایه یه ک له دروشمه کانی سه ره کی
 به شیکی ناسیونالیسته کانی کورد **"دیمۆکراسی بو ئیران"** ه.
 به لام قه ت ئه وان وا هه لیکیان بو نه ره خسا هه تا
 توانای نا دیته نی خو له و به ستینه دا تاقی بکه نه وه.
 بویه له به رانبه ر یه کا دانانی ریفورم خوازانى کورد و
 ناسیونالیسته کورده کان ، کاتی به راس ئه گه ری که

بو هه ردووک لا ، هه لیکی به رانبه ر و یه کسان
بره خسی هه تا پیکه وه بکه ونه پیشبرکی و
ململانی . ئە وه له حالیکدایه قه ت وا هه لیکی شیاو
بو ئە و پیشبرکی و ململانی یه نه ره خسیندراوه .

په یقی : ئە م وتاره له رۆژنامه ی "شه رق" دا له چاپ
دراوه و به رسفی وتاره که ی جه لایی پووره ،
وا دیاره فره شی لی قرتیندراوه .

Renas_caf@yahoo.com